No. 1511 Zaterdag 14 December 1912. 29ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAU VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223, Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Verhooging van Subsidie

VOOR DE

Bijzondere School.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

De Gouverneur heeft gemeend niet uitvoeriger te moeten zijn in zijne Memorie van Toelichting, omdat hij dacht, dat de cijfers, die hij daarin noemde, wel voor zich zelf spraken en een verder bewijs voor zijne bewering, dat de subsidie aan het bijzonder onderwijs verleend, te laag was, onnoodig maakten.

Hij is echter gaarne bereid zijne bewering alsnog zoo volledig mogelijk toe te lichten.

De Roomsch Katholieke Missie heeft op de zes eilanden der kolonie 23 scholen, met 4907 kinderen, n. l.

OP CURAÇAO:

a. voor jongens:

1. het St. Thomas college (M.U.L.O) met 103 leerlingen;
2. de St. Vincentiusschool op Otrabanda met 425 leerlingen;
3. de St. Joseph school op Pietermaai met 318 leerlingen;

b. voor meisjes:

4. het St. Martinus gesticht (M.U.L.O.) met 112 leerlingen;
5. het St. Martinus gesticht (L. O.) met 321 leerlingen;
6. het St. Antonius gesticht op Pietermaai met 247 leerlingen;
7. op Montagne een school met 233 leerlingen;
8. op Santa Rosa een school met 470 leerlingen;
9. op Santa Maria een school met 276 leerlingen;
10. op Sint Willebrordus een school met 150 leerlingen;
11. op Barber een school met 157 leerlingen;
12. op Westpunt een school met 190 leerlingen.

OP ARUBA:

13. een school te Oranjestad met 250 leerlingen;
14. een school op de Noord met 194 leerlingen;
15. een school op Santa Cruz met 226 leerlingen;
16. een school op Sabaneta met 158 leerlingen;

OP BONAIRE:

17. een school op Kralendijk met 337 leerlingen;
18. een school op Rincon met 217 leerlingen;

OP ST. MARTIN N. G.

19. een school te Philipsburg met 123 leerlingen;
20. een school te Simpsonsbaai met 72 leerlingen;

OP ST. EUSTATIUS:

21. een school met 107 leerlingen;

OP SABA:

22. een school op de Bottom met 108 leerlingen;
23. een school op Windwardside met 110 leerlingen.

Het pensionaat Welgelegen, het weeshuis en de Spaansche afdeelingen van de scholen in de stad worden geheel buiten rekening gelaten, ook bij de berekening der subsidie.

Aan de scholen, genoemd onder Ni, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 en 23 zijn verbonden 59 onderwijzers en onderwijzeressen en 11 kweekelingen, waarvoor subsidie wordt betaald; waaronder

3 onderwijzers en onderwijzeressen 1e klasse;
1 onderwijzer 2e klasse;
29 onderwijzers en onderwijzeressen 3e klasse;
26 onderwijzers en onderwijzeressen 4e klasse;

Van die der eerste klasse zijn geplaatst een op het St. Martinus gesticht, een op het St. Thomas college en een op de zusterschool te Philipsburg op St. Martin.

De onderwijzer 2e klasse is geplaatst op het St. Thomas college.

Volgens de thans geldende bepalingen worden, ingevolge art. 44, juncto 45 van de onderwijsverordening (P. B. 1907 No. 5), aan de R. K. Missie voor het bovengenoemde aantal onderwijzers, onderwijzeressen en kweekelingen bijdragen toegekend tot een bedrag van f 26.450.—

De subsidie bedraagt — naar gelang het aantal kinderen op een school minder dan 100 of meer dan 300 bedraagt — voor een hoofd der school 3de klasse (of van een hoogere klasse) van f 600.— — f 750.— en voor een hoofd der school 4e klasse van f 450.— — f 600.—

Voorts voor elken onderwijzer of elke onderwijzeresse van bijstand, onverschillig van welke klasse f 300. en voor elken kweekeling f 200.—

Van de hoofden der scholen, die niet onder art. 48 der onderwijsverordening vallen, zijn er vier, waarvoor f 750.—; vier, waarvoor f 700.— zes, waarvoor f 650.—; twee, waarvoor f 600.—; een, waarvoor f 550 — en een, waarvoor f 500.— subsidie wordt gegeven.

Voor 41 onderwijzers en onderwijzeressen van bijstand wordt een subsidie gegeven van f 300.— per hoofd

Aan de scholen op Barber, Willebrordus en Westpunt op Curaçao, en op de Noord en Santa Cruz op Aruba, die, volgens art. 48 van de onderwijsverordening, niet onder bovenaangehaalde regeling vallen, zijn verbonden 12 onderwijzeressen en 5 kweekelingen. Voor deze scholen wordt als subsidie ontvangen respectievelijk f 1000.—, f 1000.—, f 1000 f 700.— en f 850.—

Per hoofd berekend is de subsidie hier dus nog aanmerkelijk minder.

Volgens art. 44 No. 2 der onderwijsverordening worden nog vergoed 25% van de werkelijk gedane, noodzakelijke uitgaven wegens het stichten, verbouwen en aankoopen van schoollokalen en het aanschaffen van nieuwe meubelen.

Als men nagaat wat voor kosten er uit dat subsidiebedrag moeten worden betaald, zal men tot de conclusie moeten komen, dat deze voor een te groot gedeelte ten laste van de R. K. Missie vallen.

Die kosten zijn:

1. de overtocht uit Holland van alle fraters en soeurs, die voor het onderwijs bestemd zijn;
2. hun uitrusting, hun kleeding, hun voeding en hun huishouden;
3. hun reiskosten van en naar de verschillende standplaatsen in onze kolonie;
4. het onderhoud van 23 scholen, met daarbij behoorende schoolmeubelen;
5. waar dit noodig is den bouw en voorts het onderhoud van de woningen voor de fraters en soeurs;
6. 75 procent van de kosten voor het bouwen, verbouwen en aankoopen van schoollokalen, en het aanschaffen van nieuwe meubelen daarvoor;
7. de leermiddelen voor 23 scholen, benevens de boeken en schrijfbehoeften, die aan de meeste kinderen kosteloos worden verschaft of in gebruik gegeven;
8. het onderhoud van alle fraters en soeurs, die door ouderdom of ziekten voor den arbeid ongeschikt zijn geworden.

Dat het bedrag dier kosten, bij elkander genomen, hoog zal zijn, behoeft geen betoog.

Men ga anders elk dier posten maar eens in het bijzonder na.

Zoo is bijv. het goed onderhouden van 23 groote schoollokalen, met de daarbij behoorende woningen zeker geen kleinigheid.

Voor het stichten, verbouwen etc. van scholen werd uit de koloniale kas, van 1907 tot en met 1911, dus in vijf jaar tijd, betaald f 8828,53.

De Missie ontving slechts 25 % der werkelijk gedane uitgave en betaalde daar dus zelf voor, in die vijf jaren, f 26.485,59: d. i. f 5297.— per jaar.

Al wordt op de scholen der Missie de grootste zuinigheid betracht, de leermiddelen zijn er toch goed.

Dat het aanschaffen daarvan, voor al de 23 scholen, jaarlijks heel wat zal kosten, is af te leiden uit het feit, dat op de begrooting van 1913 voor dat doel, ten behoeve van de openbare scholen, de volgende bedragen zijn uitgetrokken: voor de Hendrik-, Wihelmina- en Emmaschool op Curaçao: f 1400.—; voor elk der scholen op Aruba en Bonaire: f 300.—; voor de twee scholen op Saba: f 300.—; voor de scholen op St. Martin: f 600.— en voor de school op St. Eustatius: f 275.—, te zamen f 3175.—, een bedrag waarmee men nog nauwelijks zal kunnen toekomen, zooals de ondervinding leert.

Dat ook het onderhoud van de soeurs en fraters, die voor den zwaren arbeid in de scholen ongeschikt zijn geworden, een financieele last voor de Missie is, die werkelijk niet gering zal zijn, is duidelijk.

De Gouverneur vertrouwt dan ook, dat hij, door het boven aangevoerde, zijne bewering, dat de bijdragen uit de koloniale kas voor de bijzondere scholen, gegeven, te laag zijn, overtuigend zal hebben bewezen.

Hij meent hier nog te moeten aanstippen, dat onder het bedrag, dat de subsidie nu meer zal beloopen, ook begrepen zijn de 25 %, die volgens art. 44 No. 2 der onderwijsverordening, het gouvernement aan de Missie vergoedt voor het bouwen etc. van de schoollokalen: wat, zooals boven is opgegeven, in vijf jaren tijd, f 8828,53 bedroeg.

Ofchoon de Gouverneur het niet eens is met de bewering van vele leden, dat eene vergelijking van wat het openbaar onderwijs en van wat het bijzonder onderwijs kost, in casu heelemaal niet zou opgaan, meent hij toch even te moeten opmerken, dat in de Memorie van Toelichting een dergelijke vergelijking door hem niet is gemaakt.

Hij gaf slechts op, dat, volgens de niewe regeling, de subsidie per kind zal bedragen f 9,25, een cijfer, dat, naar hij meende, zeker niet hoog kon genoemd worden.

In Holland, waar de kosten van het bijzonder onderwijs, alles bij elkaar genomen, op de meeste plaatsen, wel niet hooger zullen zijn dan hier, bedraagt de subsidie per kind ongeveer f 20.—, terwijl er daar nog een belangrijk bedrag binnenkomt aan schoolgelden, die hier aan de Missie bijna niets opbrengen.

In Den Haag, een groote stad, met vele armenscholen, beliep dat schoolgeld nog ongeveer f 10.— per kind.

De bewering, dat het onderhoud der religieuzen zooveel minder zou kosten, omdat zij allen samen wonen, een gemeenschappelijk tafel hebben en als het ware één groot gezin vormen, wordt weerlegd door het feit zelve, dat er 23 scholen in de kolonie zijn.

Slechts de fraters, die les geven aan de drie jongensscholen in de stad, wonen samen; de onderwijzeressen van de 20 andere scholen wonen ver van elkaar, bij haar scholen; meestal op plaatsen, waar 't leven voor een Europeaan, die zich niet geheel met de gewone volkskost kan voeden, nog aanmerkelijk duurder is dan te Willemstad.

De bewering van enkele leden, dat de kosten van het openbaar onderwijs noodeloos worden opgedreven, had de Gouverneur gaarne nader zien toegelicht. Hij is overtuigd, dat zulks niet het geval is, en dat, bij het streven, om dat onderwijs te verbeteren, toch de noodige zuinigheid wordt betracht.

Het feit, dat er thans maar een leerling op de hoogste klasse der Henrikschool is, kan, volgens hem, niet als een bewijs van geldverspilling gelden.

Het toevoegen van een negende klasse aan de Hendrikschool was bepaald noodig, om de leerlingen het omvangrijke program behoorlijk te kunnen laten afwerken.

De nieuwe cursus begon met 5 leerlingen. Jammer genoeg verlieten, om verschillende redenen, vier daarvan zeer spoedig de school.

Er bleef er dus maar een over; doch men kon nu de klasse niet terstond weer opheffen.

Blijkt het, dat de ouders, waarvan velen zelf om een negende klasse vroegen, nu deze er eenmaal is, hun kinderen die klasse niet laten afloopen, dan zal zij weer moeten worden afgeschaft; doch dat kon niet aanstonds geschieden, omdat het getal kinderen eenmaal te klein was. Bovendien is er bij het opmaken van het program nu op de negende klasse gerekend, en kan deze, zonder de noodige voorbereiding, niet weer worden opgeheven.

Met de bewering van enkele leden, dat er bij het regelen der subsidie, die aan het bijzonder onderwijs zal worden uitgekeerd, wel degelijk mag worden nagegaan, wat het openbaar onderwijs kost, is de Gouverneur het heelemaal eens.

Trouwens dit geschiedde ook in Nederland, in Suriname en in Oost-Indie.

In art. 59 van de Hollandsche wet tot regeling van het lager onderwijs wordt gezegd, „dat door het Rijk over elk dienstjaar aan de besturen der bijzondere lagere scholen wordt verleend een bijdrage volgens denzelfden maatstaf als bij art. 48 sub 1o. van die wet aan de gemeente ten behoeve der *openbare* lagere school wordt toegekend."

In *Suriname* heeft men, als maatstaf voor het bepalen der subsidie aan het bijzonder onderwijs, genomen als bijdrage per onderwijzer de gemiddelde jaarwedde van den onderwijzer van denzelfden rang bij het *openbaar* lager onderwijs, over een diensttijd van 20 jaren.

In *Oost-Indië* wordt, onder meer, als subsidie uitgekeerd:

1. de helft van de aanvangstraktementen (traktement en huishuurindemniteit) in elken overeenkomstigen rang toegekend aan het onderwijzend personeel op de *openbare* Europeesche lagere scholen;

2. de verhoogingen in elken overeenkomstigen rang toegekend aan het onderwijzend personeel bij de *openbare* Europeesche scholen.

De meening van eenige leden, dat men aan degenen, die het onderwijs geven, moest vragen, wat hun dit kostte, en daarna het bedrag der subsidie regelen, kan de Gouverneur niet deelen: te meer daar het toch zeker niet de bedoeling dezer leden is, om alle kosten voor dat onderwijs te vergoeden.

Hij acht zich niet gerechtigd van de Missie overlegging harer boeken te vragen, wat deze trouwens zeer terecht zou weigeren.

Men zou met evenveel recht van de ambtenaren, die traktementsverhooging vragen, rekening en verantwoording kunnen eischen van hunne uitgaven; waaraan wel geen Bestuur zal denken.

Men vergete ook niet, dat het hier geen aalmoes is, dien men voor het bijzonder onderwijs uit de koloniale kas komt vragen, maar dat de Missie hier opkomt voor een recht, dat zij heeft, om voor het onderwijs, door haar gegeven, een behoorlijke subsidie te ontvangen, waardoor de financieele lasten, aan het verstrekken van dat onderwijs verbonden; in den vervolge minder zwaar op haar zullen drukken.

Dit recht, dat in het Moederland en de andere Nederlandsche koloniën werd erkend, mag haar hier niet onthouden worden.

Hoe sommige leden met verwondering kennis hebben genomen van de bewering van den Gouverneur, dat hij bij het vaststellen der subsidie, ten volle rekening had gehouden met den stand der koloniale geldmiddelen, begrijpt hij moeilijk, tenzij dat deze leden zich hebben blind gestaard op het cijfer van f 14410.— en er niet aan hebben gedacht, in hoevele scholen, aan hoevele duizende kinderen, de Missie haar onderwijs verstrekt.

Was het niet, dat de stand van onze koloniale geldmiddelen verre van gunstig was, dan zou de Gouverneur, die gevoelt welk recht de Missie op een behoorlijke subsidie kan doen gelden, en weet hoeveel duizende en duizende guldens er jaarlijks door het onderwijs der Missie aan de kolonie worden bespaard, gemeend hebben in zijn plicht als Gouverneur te kort te zijn geschoten, zoo hij geen hoogere subsidie voor de bijzondere scholen had gevraagd.

Het feit, dat het Moederland jaarlijks onze kolonie met een aanzienlijk bedrag moet bijspringen, is gelukkig nog geen reden, dat de werkelijk noodzakelijke uitgaven niet op de begrooting mogen worden gebracht.

Welnu een behoorlijke subsidie aan het bijzonder onderwijs is voor een bestuur, dat billijk en rechtvaardig wil zijn, eene uitgave, die even noodzakelijk is, als de uitgaven, die er worden gedaan ter bekostiging van het openbaar onderwijs.

En gesteld eens, dat morgen de Missie haar scholen sloot, zou er dan iemand ernstig aan denken, om aan de buitenbevolking maar geen onderwijs meer te geven? Of als een grooter toevoer van leerlingen op de openbare scholen, het bouwen van nieuwe scholen en het aanstellen van meerdere onderwijzers noodzakelijk maakte, om daartoe niet over te gaan?

Natuurlijk neen. Welnu, dat dan ook het argument van „geen geld" in casu niet te zeer op den voorgrond worde geschoven, daar het hier juist betreft de subsidieering van een onderwijs, dat jaarlijks zooveel duizenden aan de kolonie bespaart.

Dat het bedrag van f 14.410, — de som is, die de ontworpen subsidieregeling terstond na de invoering zal kosten is duidelijk. Duidelijk is het ook, dat de subsidie grooter zal worden als het getal leerlingen op de scholen toeneemt, de klassen kleiner worden, of er hier en daar onderwijzers komen van een hoogeren rang.

Dit op te geven achtte de Gouverneur onnoodig. Het is een logisch gevolg van het aangenomen systeem.

Het maximum, dat de subsidie zou kunnen beloopen, is natuurlijk het getal, dat er zou moeten worden uitbetaald, als men op alle bijzondere scholen het aantal onderwijzers had, dat de wet, in art. 28 der onderwijsverordening voor de openbare scholen verplichtend stelt, en dan al die onderwijzers den hoogsten rang hadden, waarvoor betaald wordt.

Dat het ooit zoover zal komen is heelemaal niet te verwachten.

Om het groote aantal scholen, dat de Missie heeft, zal het haar — ik voeg er bij, jammer genoeg — nog in geen jaren mogelijk zijn, zooveel onderwijskrachten te krijgen, dat zij op alle scholen het aantal onderwijzeressen kan plaatsen, dat art. 28 voor de openbare scholen eischt, en evenmin om op de meeste buitenscholen onderwijzeressen aan te stellen van hoogeren rang dan daar nu werkzaam zijn.

De Gouverneur schrijft: jammer genoeg, want het is een onloochenbaar feit, dat de klassen op de buitenscholen te groot zijn.

En zijn te groote klassen overal schadelijk voor het onderwijs, dan zeker hier, waar het onderwijs wordt gegeven in een taal, die de meeste kinderen absoluut niet verstaan als zij op school komen, en ook buiten schooltijd zoo goed als niet hooren spreken.

Dat de resultaten van het onderwijs op de buitenscholen werkelijk nog niet slecht zijn, is alleen te danken aan de buitengewone bewonderenswaardige toewijding en tact, waarmee de soeurs zich van haar taak kwijten: een taak zoo zwaar, dat men die den openbaren onderwijzers feitelijk niet zou kunnen opleggen.

Eene wijziging van art. 45, 2de lid is dan ook bepaald noodzakelijk. Zooals dit artikel nu luidt houdt het iedere verbetering van het onderwijs tegen.

En is het niet in strijd met recht en billijkheid, dat voor het openbaar onderwijs zooveel onderwijzers worden bekostigd als men denkt, dat er minstens noodig zijn om het onderwijs met vrucht te kunnen geven, en dat men, voor de berekening van de subsidie aan het bijzonder onderwijs — dat toch ook wordt gegeven aan de kinderen uit onze kolonie — slechts een aantal onderwijzers in aanmerking laat komen, dat bepaald onvoldoende is?

Tot het in de Memorie van Toelichting genoemde subsidiebedrag kwam de Gouverneur, door voor het onderwijzend personeel, waarvoor thans subsidie wordt gegeven, de subsidie te berekenen naar het bedrag, dat in het ontwerp-verordening wordt voorgesteld, en daarbij op te tellen wat overeenkomstig art. 2 No 2 van dat ontwerp zal worden gegeven voor het bouwen etc. van scholen.

Wat de verbetering van het onderwijs, in het algemeen, betreft, daarnaar wordt door den Gouverneur ernstig gestreefd. Bij de behandeling der begrooting mocht hij bereids aan den Raad mededeelen, wat hij reeds in die richting had gedaan.

Een bepaalde herziening van de bepalingen betreffende het openbaar onderwijs achtte noch de schoolcommissie, noch hij urgent. Vandaar dat er voorloopig geen meerdere wijzigingen in de onderwijsverordening werden voorgesteld. Wel degelijk wordt echter nog nagegaan, welke veranderingen of wijzigingen het onderwijs ten goede zouden kunnen komen.

Er bestaat echter op dat punt zooveel verschil van inzicht, dat de oplossing dier quaestie uiterst moeilijk is.

Wel kan de Gouverneur hier verklaren, dat hij zich voorstelt spoedig een nieuwe regeling van de traktementen der onderwijzers bij het openbaar onderwijs in het leven te roepen; waaromtrent hij echter overleg wenscht te plegen met Z. E. den Minister van Kolonien.

Mocht de Raad zelf een bepaald voorstel willen doen tot wijziging der onderwijsverordening, dan zal de Gouverneur dit gaarne in overweging nemen.

Dat er bij het ontwerp aan het bijzonder onderwijs geen hoogere eischen werden gesteld en geen meerdere controle op de scholen werd ingevoerd, is — zooals terecht door eenige leden werd opgemerkt — omdat die eischen en die controle voor het bijzonder onderwijs al dezelfde zijn als voor het openbaar onderwijs, en ook zeker voldoende kunnen worden geacht.

Dat de leerkrachten op de stads scholen en op de buitenscholen niet dezelfde behoeven te zijn, geeft de Gouverneur gaarne toe. In werkelijkheid zal er dan ook wel altijd een verschil tusschen die leerkrachten blijven bestaan. Onderwijzers 1ste en 2de klasse zijn er zooveel niet; en zelfs zullen op de buitenscholen wel heel veel 4de klassen en kweekelingen moeten worden gebezigd, om een voldoend aantal leerkrachten te kunnen krijgen.

De vrees, dat de subsidie te veel zal oploopen door dat er te veel onderwijzers of onderwijzeressen van hoogere rangen zullen worden aangesteld, mag gerust ongegrond heeten.

Om dienaangaande allen twijfel op te heffen is de Gouverneur bereid, om, zoo de koloniale raad zulks wenscht, de bepaling op te nemen, dat voor het bezit der akte 1ste of 2de klasse alleen extra betaald zal worden, zoo zij, die deze hebben, geplaatst zijn aan een school te Willemstad, of op de hoofdplaatsen van een der eilanden buiten Curaçao.

De onderwijskrachten op deze scholen dienen zoo goed mogelijk te zijn. En daarom is het noodig en billijk, dat voor onderwijzers of onderwijzeressen 1ste of 2de klasse, die daaraan geplaatst zijn, ook een ietwat grootere bijdrage wordt gegeven.

Voor de onderwijzers en onderwijzeressen van bijstand blijft deze toch nog twee honderd gulden beneden 't *minimum traktement*, dat een onderwijzer 3de klasse bij het openbaar onderwijs geniet.

Ook zij hier opgemerkt, dat voor de bijakten, die de bijzondere onderwijzers hebben, niets wordt gegeven.

Een verschil te maken tusschen onderwijzers en onderwijzeressen, die geplaatst zijn in de stad en die geplaatst zijn buiten, gaat, volgens den Gouverneur, heelemaal niet op.

Daar is de subsidie werkelijk te laag voor.

Bovendien is het leven voor een Europeaan buiten nog duurder dan in de stad. En of een soeur een akte heeft als onderwijzeres 3de of 4de klasse, haar allernoodzakelijkste levensbehoeften zijn er niet minder om

Aan de leden, die meenden dat de praestaties van het bijzonder onderwijs niet bevredigend geacht kunnen worden, en dat 't daarom gewenscht zou zijn, dat men, alvorens de subsidie te verhoogen, zich eens rekenschap gaf van wat dat onderwijs eigenlijk geleverd heeft, meent de Gouverneur het volgende te moeten antwoorden.

Het bijzonder onderwijs heeft, als men nagaat met welke moeilijkheden het te kampen had, en over welke middelen het kon beschikken, veel meer gepraesteerd dan men redelijker wijze had kunnen eischen.

De scholen, die de Missie heeft op Curaçao in de stad, voor lager en meer uitgebreid lager onderwijs, zijn uitstekend. Zij kunnen de vergelijking met de openbare scholen glansrijk doorstaan, en zijn niet minder dan goede scholen van die soort in Holland.

Op de kostelooze scholen voor jongens leeren dezen niet alleen wat de wet voorschrijft, maar bovendien nog behoorlijk wat Engelsch en Spaansch, omdat dit velen in hun later leven van pas kan komen.

Te Philipsburg, op St. Martin, en te Oranjestad, op Aruba, zijn ook zeer goede scholen, waar meer uitgebreid onderwijs wordt gegeven dan op de landsscholen daar ter plaatse.

De andere bijzondere scholen op de eilanden zijn, door elkander genomen, niet minder dan de openbare scholen.

Natuurlijk heeft niet ieder onderwijzer van de openbare of van de bijzondere scholen evenveel slag van les geven, en zal daarom de eene school beter zijn dan de andere; doch dit geldt voor beide categorieen.

Ook is het begrijpelijk, dat op sommige bijzondere scholen, waar men zeer groote klassen heeft, en verreweg de meeste kinderen, die er school gaan, om zoo te zeggen, nooit een woord Hollandsch hebben gehoord voordat zij er kwamen, de resultaten niet zoo goed zullen kunnen zijn als op die openbare scholen, waar de klassen veel kleiner zijn, en veel meer kinderen school gaan van ouders, bij wie ook thuis Hollandsch wordt gesproken.

Doch zelfs waar de klassen op de bijzonders scholen veel te groot zijn, zijn, om de buitengewone toewijding van het onderwijzend personeel, de resultaten in den regel nog buiten verwachting goed.

De meeste kinderen, die de school afloopen, kunnen behoorlijk lezen, schrijven en rekenen, en kennen aardig wat aardrijkskunde.

Dit geldt ook voor de buitenscholen op Curaçao, waarvan er eenigen zelfs zeer goed zijn.

Zeker is het, dat het Gouvernement, met vier maal zooveel voor dat onderwijs uit te geven, als het thans aan subsidie betaalt, geen resultaten zou hebben verkregen, die beter waren. Daarvoor zou nog heel wat meer geld noodig zijn geweest.

Dat het bijzonder onderwijs overal nog niet is, zooals men het wel zou wenschen, kan dan ook nooit geen reden zijn om meerdere subsidie te weigeren.

Integendeel, wil men werkelijk, dat het onderwijs beter wordt, dan moet men, door ruimere bijdragen, de Missie ook in staat stellen het beter te maken.

Het peil van ontwikkeling, waarop de buitenbevolking staat, is over het algemeen niet hoog. Doch leidden de omstandigheden daar niet toe?

Ook na de afschaffing der slavernij bleef het leven van de meeste menschen buiten een zwoegen en ploeteren om zich een armoedig bestaan te verschaffen.

De kinderen gaan in den regel drie of vier jaar naar school en moeten dan direct aan den arbeid, in een omgeving, die zeker weinig geschikt is, om hen verder te ontwikkelen.

Wat zij op school geleerd hebben wordt dan ook dikwijls weer vergeten. En niet onbegrijpelijk is het, dat een man, die, in de tien of twintig jaar, dat hij van school af is, bijna nooit meer een pen in handen heeft gehad, deze, met zijn vereelde handen, moeilijk meer kan hanteeren, en het schrijven verleerd heeft, of het maar liever niet meer doet.

Een percentage van het getal personen, dat voor den Rechtercommissaris opgeeft niet te kunnen schrijven, levert, volgens den Gouverneur, dan ook volstrekt geen maatstaf op van wat het onderwijs in de kolonie zou zijn. Dit geldt te meer omdat de menschen, die hier voor den rechtercommissaris verschijnen, dikwijls behooren tot de categorie van personen, wier opvoeding in hun jeugd is verwaarloosd en die nooit op school zijn geweest.

Het feit, dat weer vergeten wordt wat op school geleerd is, valt trouwens niet alleen te constateeren bij de lagere bevolking van Curaçao. Vele militairen, die bij de politie kwamen, en jaren lang in Holland op school waren geweest, bleken het meeste, dat zij geleerd hadden, tot het schrijven toe, bijna weer vergeten te zijn.

De wensch van eenige leden, dat de subsidie nooit een hooger cijfer zal beloopen dan thans is aangegeven, kan natuurlijk niet verwezentlijkt worden.

Worden de klassen kleiner gemaakt, wat absoluut noodzakelijk is, dan wordt natuurlijk de subsidie hooger. Doch, zooals ondergeteekende boven aangaf, zal dit vooreerst zoo'n vaart niet loopen.

Instede van te veel te vreezen, dat de voorgestelde subsidie de financieele kracht der kolonie zal te boven gaan, mocht men, meent de Gouverneur, wel blij zijn, dat, door een matige subsidie aan de Missie, de kolonie verschoond bleef van de veel grootere uitgaven, die zij zou moeten doen, zoo zij zelf het onderwijs zou moeten geven aan die bijna 5000 kinderen, die nu op de scholen der Missie gaan.

En gegeven zou dat onderwijs toch moeten worden, indien de scholen der Missie er niet waren.

De Gouverneur blijft het billijk achten, dat aan de Curaçaosche onderwijzers eene betere gelegenheid wordt gegeven om de akte van onderwijzer 2de klasse te behalen: wat voor hen nu feitelijk niet mogelijk is.

Het deed der Gouverneur genoegen, dat de meerderheid der leden geen bezwaar had in de voorgestelde tegemoetkoming in de kosten van het stichten, verbouwen of aankoopen van schoollokalen etc.

Te hoog kan deze tegemoetkoming, volgens hem, dan ook zeker niet geacht worden.

Wel blijven de gebouwen het eigendom der Missie, doch dat feit maakt het bouwen ervan etc. niet minder kostbaar. Ook slechts als schoollokaal heeft de Missie er nut van. Zij dienen voor niets anders.

Een nauwkeurige opgave van het schoolverzuim wordt jaarlijks opgegeven in het Koloniaal Verslag. Dit bedroeg op Curaçao voor de sub 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,11, en 12 opgegeven scholen respectievelijk 4¾, 5¾, 6 3|5, 8, 7½, 8, 5, 6, 12, 17, 15½ en 7½ pct.

De laatste zinsnede van het voorloopig verslag werd door den Gouverneur niet begrepen, zoodat hij er het antwoord op moet schuldig blijven. Hij begrijpt het verband niet, dat er bestaat tusschen het eerste en het tweede lid van den zin.

Naschrift van de Redactie.

Deze Memorie van Antwoord van Mr. Th. I. A. Nuyens eert den Katholieken Gouverneur. De gloed der overtuiging van het goed recht der Bijzondere Scholen doortintelt heel het stuk.

Ook de felste tegenstander van het R. K. Onderwijs zal diepen eerbied moeten gevoelen voor een Landvoogd, die zoo fier en openlijk strijdt voor zijn heiligste beginselen.

En toch zal niemand dezen Katholieken Gouverneur van partijdigheid durven beschuldigen. De verhooging der subsidie, door hem voorgesteld, blijft nog ver beneden datgene waarop het Bijzonder Onderwijs recht heeft, en ver beneden de subsidie welke in Nederland, in Suriname en Oost Indië wordt toegekend.

Als goed en rechtvaardig Landvoogd heeft Mr. Nuyens rekening gehouden met den minder gunstigen staat der koloniale geldmiddelen en zich bij deze verhooging streng beperkt tot wat, volgens zijn rechtmatige overtuiging, absoluut billijk en noodzakelijk was.

De subsidie tot nu toe genoten was al te gering. Zóó mocht het niet langer; dat zou strijden met de meest elementaire rechtvaardigheid en ten slotte tot groot nadeel strekken van de Kolonie. De R. K Missie moest in staat gesteld worden hare scholen minstens in stand te houden op de goede hoogte welke thans het Bijz. Onderwijs inneemt.

Al blijven de onkosten voor onze scholen dan ook zeer hoog; al hadden wij van een Katholieken Gouverneur de volledige beslechting der subsidiequaestie verhoopt, ten volle zijn wij overtuigd, dat Gouverneur Nuyens zich gedwongen voelde met bijzondere omstandigheden rekening te houden, en dat van zijn kant Z.H.E.G. gedaan heeft, wat in zijn vermogen lag.

En daarvoor zijn wij hem dankbaar.

De Gouverneur heeft rechtvaardigheid en billijkheid betracht; het woord is nu aan den Kolonialen Raad.

Koloniaal Verslag.

Landbouw.

Door de commissie tot voorbereiding van de oprichting van een landbouwleenbank op den grondslag van onderlinge hoofdelijke aansprakelijkheid, werden in 1911 aan 20 nieuwe personen kredieten verleend tot een gezamenlijk bedrag van f 4290 voor het graven van putten, het aanschaffen van windmolens, het planten van aloë en tot verdere verbetering van hun bedrijf.

De contrôle over de wijze, waarop het geld besteed werd, geschiedde evenals in het vorige jaar.

Wegens het mislukken van den oogst ten gevolge van de aanhoudende droogte werd de bedongen rente niet zoo geregeld als in 1910 aangezuiverd en ook de aflossing van de hoofdsommen liet daardoor te wenschen over.

Terwijl de maïsoogst 1910|1911 op Aruba niet onbevredigend was, is de oogst 1911|1912 bijna totaal mislukt. Slechts wat maïsstroo, dat tot veevoeder diende, werd verkregen. Ook de oogst van pinda's, boonen en rankvruchten was ongunstig.

Een gelukkig verschijnsel was, dat de dividivi-oogst meeviel; ook de aloë-oogst was niet onbevredigend, hoewel iets minder dan in het vorige jaar.

Ter bevordering van de aloë cultuur, die met achteruitgang wordt bedreigd door het uitgeput raken van de velden waarop de cultuur beoefend wordt, is het noodig gebleken van gouvernementswege steun te verleenen door uitkeering van rentelooze voorschotten aan hen, die niet over voldoende middelen kunnen beschikken om de kosten van de vereischte grondbewerking en bemesting te dragen.

Op Bonaire was het jaar 1911 voor den landbouw ongunstig te noemen. De maïsoogst 1910|1911 bleef uit gebrek aan voldoenden regen ver beneden de gekoesterde verwachting, terwijl de oogst 1911|1912 wegens de aanhoudende droogte als geheel mislukt is te beschouwen.

Daarentegen gaf de aloë-oogst in 1911 een flinke opbrengst. Er werd uitgevoerd 70.155 K.G. hars, tegen 45.433 K.G. in 1910. Tot deze vermeerdering heeft ook de aan deze cultuur gegeven uitbreiding bijgedragen.

Ook de dividivi–oogst was in 1911 ruim. Er werd 45 ton meer uitgevoerd dan in 1910, toen de uitvoer 1057 ton bedroeg, doch de marktprijs was in 1911 veel lager dan in 1910.

Het jaar 1911 was gunstig voor de katoencultuur op St. Martin. Besloeg in 1910 de aanplant eene oppervlakte van 52 H.A., in 1911 is die gestegen tot 72 H.A.

Zooals reeds vermeld in hoofdstuk **B**, § 1, van dit verslag werd in 1911 in het geheel 29.740 K.G. katoen uitgevoerd, nl. 28440 K.G. gezuiverde en 1300 K.G. ongezuiverde, tegen slechts 9636 K.G. in het voorafgaand jaar.

Gedurende het jaar 1911 nam de bebouwde oppervlakte op St. Eustatius met 18 H A. toe en klom tot 240 H.A., waarvan 132 H.A. met katoen is beplant door ruim 135 ingezetenen; daarvan zijn een 130-tal kleine planters, die stukjes van 2 H.A. en minder verbouwen.

Het jamsland steeg tot 16 H.A., doch het batatenland liep terug tot 42 H. A.

Vergeleken bij het vorige jaar, toen 2360,5 K.G. katoen werd uitgevoerd, was het jaar 1911 een zeer gunstig katoenjaar: de uitvoer bedroeg 17.881 K.G. gezuiverde en 200 K.G. ongezuiverde katoen, terwijl bovendien einde 1911 nog 41 balen of 4171 K.G. voor verzending gereed lagen.

Het netto-provenu van de verkochte katoen leverde de som van f 27.000 op, waarbij nog dient te worden gevoegd de opbrengst van 53.600 K.G. zaad, dat een nettowaarde van f 2400 vertegenwoordigde, zoodat de katoencultuur in 1911 op St. Eustatius f 29.400 opbracht.

Het bestuur verstrekte wederom in 1911 gedesinfecteerd zaaizaad tot eene hoeveelheid van ongeveer 1900 K.G.

De stand van de katoen was over het algemeen goed.

Voor die gedeelten van het eiland, waar de regenverdeeling te wenschen overliet, maakte de tweede oogst goed wat bij den eersten oogst door den vruchtval en te late planting verloren was.

De katoenaanplant op het domein Zeelandia, thans eene oppervlakte van 5,6 H.A. beslaande, leverde 1061 K.G. vezel, waarvan 950 K.G. schoon en 111 K.G. gevlekt.

De zaaitijd viel laat in, tusschen einde Juli en midden Augustus, terwijl inboeten en dunnen tot half September geschiedden. De twee oogsten duurden van half November tot half Juni. De blaarmijt was een ongunstige factor, doch de katoenvlekker kon worden beteugeld. De zuivere winst bedroeg 45%, wat op de eerste plaats te danken was aan degelijke grondbewerking.

Op Saba leverden in 1911 de oogsten van aardappelen en uien, zijnde de twee voornaamste landbouwproducten van het eiland, meer op dan in het voorafgaand jaar. In 1911 werden uitgevoerd 31.250 KG. aardappelen en 13.545 K.G. uien, tegen respectievelijk 2365 K.G. en 8805 K.G. in 1910.

Ook cassave, bataten, boonen maïs en bacoven worden verbouwd, doch uitsluitend voor plaatselijk gebruik.

KOLONIALE RAAD.

De hoogst belangrijke zitting, waarbij den Raad de gelegenheid was opengesteld voorstellen te doen aan het Bestuur ter verbetering van onze haven, werd slechts bijgewoond door 8 Leden, den Voorzitter inbegrepen. Afwezig waren, de Ondervoorzitter, en de Heeren de Vries, Gorsira, Lansberg, en Edwin Senior, deze laatste wegens uitlandigheid.

De Heer Mordy S. L. Maduro, verklaarde, na goedkeuring der notulen, het een groot voorrecht zich weder na lange afwezigheid in het midden van den Raad te mogen bevinden en alle leden gezond en wel aan te treffen. Hij heet het nieuwe Lid Penso hartelijk welkom en verwacht van hem zeer veel goeds, de Raad verheugt zich over den aanwinst van dit nieuwe lid; ook den Heer Winkel, dien de Voorzitter heden voor 't eerst als lid ontmoet, heet hij welkom. De raad zal zich 't gemis der bekwame leiding van den Heer Ondervoorzitter moeten getroosten, nu de Voorzitter zijn zetel weder heeft ingenomen. Spreker blijft dankbaar voor de uitstekende wijze waarop de Heer Statius Muller het Voorzitterschap heeft waargenomen.

De Heer Sutherland meent in den geest van den Raad te handelen door den Voorzitter hartelijk welkom te heeten. Hij wil niets afdingen op den lof, zoo kwistig den Ondervoorzitter gebracht, maar den Heer Maduro moet het aangenaam zijn te weten, dat de Raad ten zeerste diens bekwame leiding hoog schat en zich verheugt over zijn behouden terugkomst en herstel.

Moge de goede God den Voorzitter zegenen en hem de noodige krachten verleenen om nog lange jaren den Kolonialen Raad te leiden in de uitstekende verstandhouding, welke altijd onderling in den Raad geheerscht heeft.

De Heer Mordy S. L. Maduro toonde zich zeer gevoelig voor het hartelijk welkomswoord namens den Raad hem gebracht, hij verzekert er een eer in te stellen dezen Raad weder te mogen voorzitten en steeds er naar te zullen streven, de goede verstandhouding onder de leden te bestendigen.

De Heer Penso heeft met genoegen gezien, dat hij welkom is in den Raad. Hij acht zijn benoeming tot lid van den Raad een groote eer, bedankt H. M. de Koningin voor de Koninklijke benoeming, den Gouverneur voor diens voordracht, den Raad voor zijn keuze. Ten zeerste bewust van de groote moeilijkheden, welke het lidmaatschap van den Kol. Raad medebrengt vertrouwt hij op den steun en de voorlichting zijner collega's en hoopt trouw met hen samen te werken tot het algemeen belang der allen zoo dierbare Kolonie.

Ook de Heer Winkel dankt voor de attentie hem bewezen en stemt geheel en al in met de woorden van den Heer Sutherland.

Na deze officieele plichtplegingen las de Voorzitter de ingekomen stukken voor: 1 Ontwerp wijziging reglement Cur. Rank; 2 Missive van den Gouverneur, houdende mededeeling, dat de algemeene rapporteur, P. L. B. de Haseth in activiteit is hersteld; 3 Missive tot intrekking ontwerp Motorrijtuigen; 4 Mededee-

ling van eedsaflegging door het nieuwe lid PENSO; 5 Ontwerp-Auteursrecht, nieuw reglement.

De Voorzitter stelt voor de beide Ontwerpen dadelijk in behandeling te nemen. De wijziging reglement Cur. Bank werd zonder dissussie noch hoofdelijke stemming goedgekeurd, even als de nieuwe Auteurswet.

Toen kwam in behandeling de Missive van den Gouverneur, waarbij den Raad verzocht werd voorstellen te doen in het belang van de havenverbetering.

De Voorzitter releveerde, dat deze vergadering was uitgeschreven, omdat sommige leden, thans niet aanwezig, verzocht hadden de Missive van den Gouverneur niet aanstonds na ontvangst te beantwoorden, maar de stukken eerst te laten circuleeren.

Het eerst vroeg het lid WINKEL het woord en brengt den Gouverneur dank, dat toch eindelijk de Raad eens een officieele mededeeling ontvangt van wat de plannen van het Bestuur zijn. In die Missive lezen wij: dat er een nieuw kruithuis zal gebouwd worden op Mundo Nobo, terwijl het oude kruithuis, met het gouvernementsterrein, waarop dit staat is overgedragen aan de firma MADURO, in ruil voor het in het Schottegat gelegen eilandje *Negropont* en met bijbetaling van f 7000· voor de kosten van het nieuwe kruithuis, alles onder beding, dat er langs dit terrein steigers of kaden voor een kolenstation zullen worden aangelegd, waarmede binnen één jaar een aanvang moet zijn gemaakt."

Spreker vraagt zich af, of hier wel goed gehandeld werd door den Gouverneur. Het ontplofbare kruit en dynamiet wordt nu eerst door de haven, midden door de stad, naar het Schottegat gebracht, daar gelost, en moet dan opnieuw midden door de stad en langs de geheele Overkant van de stad naar Mundo Nobo gebracht worden. Het gevaar voor de stad is van 1 op 10 vermeerderd in plaats van verminderd. De Raad zou het zeker in den Gouverneur geapprecieerd hebben, als ZHEG. van te voren inlichtingen had gevraagd en niet nadat alles reeds een voldongen feit is. De Gouverneur spreekt van in ruil geven, beter ware verkocht aan een particuliere maatschappij. Waarom is het kruithuis niet op een ander eilandje in het Schottegat geplaatst? En zullen die f 7000 de onkosten dekken, of moet later de Koloniale Kas weer bijspringen?

Waarom werd hier zulk een groot voordeel gegeven aan een enkelen particulier en niet publiek verkocht?

Spreker zou gaarne zien, ook namens eenige andere leden, dat deze vragen den Gouverneur werden voorgelegd ter beantwoording.

Dr. EVERTSZ vroeg en verkreeg hierna het woord om te vragen, of het niet in het belang der havenontwikkeling zou wezen, als er een vaste havendokter werd benoemd, die zich uitsluitend had bezig te houden met de visitatie der schepen en de hygiënische eischen onzer haven. Ten tweede dat dezen havendokter ook een gelegenheid werd verschaft om zich naar boord te begeven. De schepen moeten nu dikwijls lang wachten, omdat de dokter, belast met de visitatie der schepen, elders geroepen is. Een havendokter moet altijd, overdag zowel als des nachts, vrij zijn van alle andere verbintenissen en zich snel naar de schepen kunnen begeven. Nu moet hij wachten op een pontje, wat soms heel wat in heeft en dan nog erg langzaam gaat.

De Heer SUTHERLAND betreurt het geen deskundige te zijn en geen voorstellen te kunnen doen. Hij gaat echter volstrekt niet mede met het geachte Lid WINKEL, die zeide, dat de Gouverneur *eindelijk* den Raad officieele mededeeling deed. We weten toch allen wat reeds bij vorige begrooting door dezen Gouverneur in het belang der havenverbetering is voorgesteld, en dat ook bij een volgende begrooting de Gouverneur zijn plannen nog verder zal uitwerken. Neen, de Raad is den Gouverneur wel degelijk dank verschuldigd voor deze gelegenheid, gegeven om ook van zijn kant desgewenscht voorstellen te doen. En dan gaat het niet aan critiek uit te oefenen op het toestaan van een concessie en vragen te stellen over een te bouwen kruithuis, wat al lang kant en klaar is. De Heer WINKEL kan in de Missive lezen, waarom het kruithuis niet op een eilandje in het Schottegat werd gebouwd. Omdat de Gouverneur het advies van drie deskundigen heeft opgevolgd, die *Mundo Nobo* adviseerden. Had de Gouverneur dit deskundig advies niet opgevolgd, dan zou er reden geweest zijn tot een klacht, niet nu.

Het Bestuur vraagt voorstellen van den Raad; de Heer WINKEL stelt niets voor, maar becritiseert Bestuursdaden. Tijdens de behandeling der begrooting kan men algemeene beschouwingen over Bestuursdaden ten beste geven, dan is er een gedelegeerde, die het Bestuur kan verdedigen en antwoord kan geven op de gestelde vragen. Thans kan de Heer WINKEL geen antwoord verwachten, omdat er niemand is die hem hoort. Spreker gaat dus niet mee met den Heer WINKEL, maar voelt veel sympathie voor het voorstel EVERTSZ.

De Heer WINKEL verklaart geen critiek te hebben willen uitoefenen, maar alleen vragen te stellen. Hij acht dit niet buiten de orde, daar het naar aanleiding der Missive van den Gouverneur geschiedt.

De Heer V. D. VEEN ZEPPENFELDT betuigt zijn volle sympathie met wat door den Heer SUTHERLAND werd gezegd, en keurt de handelwijze van den Heer WINKEL af, deze ging geheel buiten de orde.

Op een desbetreffende vraag van het lid WINKEL meent de Voorzitter, dat diens optreden niet buiten de orde was. Nu hij toch aan 't woord is wil hij even verklaren, dat de f 7000 zeer zeker een voldoende tegemoetkoming was aan het Bestuur. Nu het eilandje verkocht was, moest het buskruithuis verwijderd worden, en nu krijgt het Gouvernement voor iets wat het toch verplicht was te doen nog f 7000 bovendien.

De Heer SUTHERLAND is 't tot zijn spijt niet eens met den Voorzitter en wel met den Heer ZEPPENFELDT. Het lid WINKEL was wel degelijk buiten de orde. De Raad is bijeengeroepen om de missive van den Gouverneur te behandelen, alleen in zooverre daarin den Raad gevraagd wordt voorstellen in het belang der havenverbetering te doen. Niet altijd kan een lid zeggen en voorstellen, wat hij wil, zooals de Voorzitter meent. Als de Raad bijeen is geroepen om het Auteursrecht te behandelen, kan niemand gaan spreken over den steiger van St. Eustatius. Hij vindt dan geen enkel lid voorbereid, niemand die hem antwoorden kan, niemand die het Bestuur kan verdedigen. De critiek en de vragen van den Heer WINKEL zijn dus ook hier geheel buiten de orde.

Spreker zou wel eens willen weten verder, waarom een eilandje in het Schottegat veiliger zou zijn dan Mundo Nobo. De moderne projectielen kunnen beide plaatsen even makkelijk bereiken.

De Heer WINKEL wil wel aannemen te vroeg gesproken te hebben. Als nieuw lid is hij nog niet voldoende met de gebruiken bekend. Daarom wil hij ook de verklaring afleggen, dat niemand der aanwezige, of afwezige leden iets afwist van zijn bespreking, en hij alleen op eigen verantwoordelijkheid zijn vragen stelde, welke hij hoopt dat het Bestuur zullen bereiken.

Daar niemand het woord meer verlangt, vraagt de Voorzitter welk voorstel nu namens den Raad den Gouverneur gedaan moet worden.

De Heer EVERSTZ wil geen voorstel doen, maar het verlangen te kennen geven, dat later een afzonderlijke havendokter worde benoemd, die zich uitsluitend met de hygiënische belangen der haven bezig houdt.

Na eenige discussie hierover tusschen Dr. EVERTSZ, gesteund door Dr. DE CASSERES, en het lid SUTHERLAND werd besloten hieromtrent nog geen bepaald voorstel te doen, daar den Gouverneur voldoende uit de notulen zal blijken, wat 's Raads wensch is.

De Voorzitter vraagt, of niet hetzelfde geldt voor de vragen van den Heer WINKEL?

Deze stond er echter op, dat de Raad zich zou uitspreken, of deze vragen al dan niet namens den Raad zouden gesteld worden.

Bij stemming was alleen de Heer WINKEL er voor, alle andere leden stemden eenparig tegen.

De Voorzitter deelde den uitslag dezer stemming mede en besloot dat deze vragen dus niet namens den Raad waren gesteld.

Hiermede sloot de vergadering.

Berichten uit de Kolonie.

Goede Reis.

De Hoogeerw. Pater L. B. THEISSLING, de Zeereerw. Pater M. F. WENNEKENDONK en de Eerw. Broeder L. HAGEMAN zijn met de *Sachsenwald* via Colon hun reis verder voort zetten naar Chili.

Onze redacteur, Pater R. J. C. WAHLEN zal de reis medemaken tot Colon en Panama om het kanaal te bezichtigen.

Wij wenschen allen een hoogst voorspoedige reis.

Welkom!

Gisterenmorgen is de Zeereerw. Pater L. VAN HEGELSOM met de *Estelle* van St. Eustatius gekomen om zich voor te bereiden tot de reis naar Chili.

Lezingen.

De Hoogeerw. Pater Vicaris Provinciaal, Pater G. WOLSKY zal Dinsdag a.s. de reeks Lezingen voor R.K. Heeren weder openen.

Regen.

De droogte is nu voor goed voorbij. Het regent bijna iederen dag. Er zijn nog wel plaatsen, waar weinig of geen water is gevallen, maar over het algemeen is de toestand zeer veel verbeterd.

Er is een rijke overvloed van rankvruchten, terwijl de eerste peulvruchten ook reeds geplukt werden. Op Aruba staat de maïs reeds zeer goed, en zal spoedig binnengehaald kunnen worden; op Bonaire is de toestand veel minder rooskleurig.

De Brug.

De Heer H. P. DE VRIES maakt ons er attent op, dat de brug onmiddelijk na de aanvaring niet driemaal, zooals wij melden, maar tweemaal gefloten heeft. Dit was een sein voor den mechanicus om spoedig ter plaatse te komen.

Met spoed is er aan de reparatie der kapotte brug gewerkt, zoodat reeds gistermiddag het verkeer voor de voetgangers kon worden opengesteld.

Havenwerken.

Het ontstekingsschip ligt sinds Donderdag in den mond der haven. De grijpbaggermachine is flink onder handen genomen en ligt kant en klaar om zijn ijzeren klauwen uit te slaan naar de losgesprongen rotsblokken. Waar blijft nu de zandzuiger?

* * *

Met de *Caracas* arriveerde de Heer E. D. BUEL, die als ingenieur de leiding op zich zal nemen der uit te voeren werkzaamheden langs het eilandje in het Schottegat voor rekening van de firma S. E. L. MADURO.

Gestrand.

Gisteren morgen is hier de bemanning, bestaande uit 16 personen, aangekomen van de Italiaansche brik *Mairi Bahu*, die geladen met asfalt van Trinidad, bestemd was voor Marseille, maar Vrijdag 6 Dec. op de Zuidkust van Bonaire, Hato genaamd, gezonken.

De asfalt was niet in vaten verscheept maar los in 't ruim geworpen, de lading ging aan 't werken, zoodat het schip op zij lag en ieder oogenblik dreigde om te slaan.

Schip en lading zijn reeds voor een prikje verkocht.

Automobielen.

Met de Oranje Nassau worden weder een paar automobielen verwacht. Een familie-auto voor de Familie MADURO en een mooie MAXWELL voor den Heer R. S. DE LANNOY.

Nieuw Leven.

Naar wij vernemen, kan binnenkort de Heer J. H. J. HAMELBERG op St. Eustatius verwacht worden, om voor een Hollandsche Combinatie te onderhandelen over den aankoop van gronden; de bedoeling is, deze met katoen in cultuur te brengen.

Ook werd ons verzekerd, dat dezer dagen de gronden van den Heer JOH. MAAL door verkoop waren overgegaan in handen van een Engelsche firma, welke terrein zocht voor vezelcultuur en cocobewerking.

Voor Curaçao.

Te Panamá werd door een commissie, bestaande uit de Heeren G. FÜHRING, D. M. SASSO, C. H. OBEDIENTE, BIERMAN DE ST. MALO, A. DELVALLE en A. W. NEUMAN f 750 opgehaald voor de armen van Curaçao.

In Suriname hield voor datzelfde doel het A. N. V. op 28 Nov. een voordrachten-avond.

El Imparcial.

had de vriendelijkheid in zijn nummer van Dinsdag den korten inhoud weer te geven van onze drie artikelen over de Verbetering in het Havenbedrijf.

Waarvoor beleefden dank.

De Vrijmoedige

is Donderdag weder verschenen, met het verblijdend bericht, dat de redacteur, de Heer C. D. Meyer hersteld was van een zwaren aanval van Influenza.

De Cur. Courant

herdacht Woensdag den dag waarop voor 100 jaar geleden het eerste nummer van *The Curaçao Gazette* verscheen, van welk nummer, in formaat en druk zooveel mogelijk gelijk aan het oorspronkelijke, den lezers een nieuw exemplaar werd aangeboden. Hoogst belangrijk, bepaald een fenomeen.

Wij wenschen den EEUWIGE geluk en hopen, dat hij nog menige eeuw trotseeren zal.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van de firma DANIA & Co der Botica Neerlandesa eenig reclame-artikelen voor Clan Mackenzie old matured Scotch Whisky

Van de H. A. P. A. G. nieuwe vaarplannen en het November-nummer der Hamburg-American Gazette.

Van de Heeren J. & D. JESURUN, agenten van The Manufactured Life Insurance Company een wandkalender.

Victoria Louise.

Vrijdagmiddag viel hier dit Duitsche schoolschip binnen na het wisselen der saluutschoten. Het is oorspronkelijk een groote kruiser, in 1897 van stapel geloopen, maar wordt nu voor opleiding van kadetten en matrozen gebruikt.

Officieele Berichten.

De eigenaar van de plantage Ascencion Johan Ernst van der Meulen is belast met het opsporen van misdaden en wanbedrijven, volgens onderscheidingen bij algemeene verordening gemaakt, voor zooveel aangaat de uitgestrektheid van genoemde plantage en de daarbij behoorende perceelen Duinkerken en Soemboe, gelegen in het 4de district alhier.

De marechaussee 1ste klasse J. B. de Lauw is in activiteit hersteld.

Tot het doen der indeeling bij de rustende schutterij en het onderzoeken van en beslissen op de redenen van vrijstelling en uitsluiting van dat korps voor het jaar 1913 is eene commissie benoemd, bestaande uit de leden :van den Kolonialen Raad J. C. B. Forbes en Ed. S. Lansberg, den kapitein E. M. Penso, den 2de Luitenant C. N. Winkel en den sergeant-majoor J. F. L. Romyn.

De 1ste Luitenant bij de rustende stedelijke schutterij C. J. Debrot is belast met het secretariaat van die commissie, zoomede met het bijhouden der stamboeken en het verdere schrijfwerk.

Voor het jaar 1913 is een schutterraad benoemd, bestaande uit: den kapitein J. W. C. Pietersz, den 1ste Luitenant S. E. L. Maduro, den 2de Luitenant M. Capriles, den sergeantmajoor K. Peiliker, den sergeant Jac. F. Haayen, den korporaal J. H. Jonckheer, en den schutter H. Forbes Schotborgh.

Aan den brigadier alhier S. M. Bogerd is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Staatsbegrooting.

Hoofdstuk kolonien.

Bij het afdeelingsonderzoek werd nadere inlichting gevraagd ter zake van de mededeeling, dat de Minister, nu de landmacht in de beide West-Indische koloniën grootendeels bestemd is om na afloop van het tijdelijk verblijf aldaar in Oost-Indië dienst te doen, de voor het Oost-Indische leger geldende soldij- en voedingsregelen ook voor de landmacht in Suriname en Curaçao in te voeren. Men betwijfelde of de omstandigheid, dat de landmacht grootendeels bestemd is later in Indië te dienen, een voldoende reden oplevert om verandering te brengen in een regeling, welke betrekking heeft op den tijd gedurende welken zij in Suriname of Curaçao dient. Veeleer behoorde deze regeling af te hangen van de toestanden en verhoudingen in de koloniën zelve.

Struisvogelpark „Albertina" te Amsterdam.

In het *Staatsblad* verscheen de goedkeuring dezer N.V.

Doel is het kweeken van struisvogels in de kolonie Curaçao, het handel drijven in deze vogels en hunne veeren, alsmede het exploiteeren van de terreinen, waarop de struisvogelsparken zijn gevestigd, als plantages of anderszins, alles in den ruimsten zin. Kapitaal f 75.000, verdeeld in 75 aandeelen, elk groot f 1000. Directeur de heer J. O. Harken; commissarissen de heeren dr. P. C. Th. Lens, C. J. H. Müller, C. M. van Rijn, prof. dr. A. A. W. Hubrecht en R. A. Kaiser; administrateur de heer L. Lens en agent in West-Indië de Curaçaosche Handelsmaatschappij.

Muziekuitvoering.

te geven door de Militaire Kapel

Zondagavond om 7.30 OVERZIJDE.

PROGRAMMA.

1. Camaradas — Pas Red — Belleflamme
2. La punta della spada — Fantaisie — E. Roux
3. Eelipe IV — Valse Espagnole — Gonzales
4. Fantaisie sur Faust — Gounod
5. Il Bersagliere — Marsch — Boccalosi
6. Die meistersinger von Berlin — Potpourri — P. Lincke
7. Rose Mousseuse — Schottisch — J. Kessels
8. Agua de Azucar — Danza 1e uitv. — Maldonado

Marktbericht
van den
Curacaoschen Handelsbond.

Van 18 December 1912.

*AA*RDNOTEN (Pindas) per KG.........	0.22
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G.........................	„ 0.05
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.70
id. per KG. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G...........................	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G..............	„ 1.15
WOL per K.G..............................	„ 0,12
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G..................	„ 0.02
RECINUS–ZAAD per K.G..............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa):	
Kwaliteit No, 1............per dozijn	„ 4.62½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 4.75
„ „ 2 „ „	„ 5.25
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 4 „ „	„ 7.—
„ „ 5 „ „ OLA	„ 9.—
„ „ 6 „ „	„ 10—
„ „ 7 „ „	„ 9—
„ „ 8 „ „ OLA	„ 12—
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„ 13,50
„ „ 11 „ „	„ 15.
„ „ 12 „ „ OLA	„ 15
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„ 18
Stroohoeden (latai) Kwaliteit XX per dozijn	f 1.80

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

56 ratten
126 muizen.

Buitenland.

Toltarief in het Panamakanaal.

Reuter meldt uit Washington, dat president Taft een proclamatie uitgevaardigd heeft, waarbij het volgende toltarief voor het Panamakanaal is vastgesteld: Koopvaardijschepen, die passagiers of goederen vervoeren 1.20 dollar per netto scheepston, van 100 kubieken voet. Schepen in ballast, en zonder passagiers of vrachtgoed betalen 40 pct. minder dan schepen met passagiers of cargo. Marine-vaartuigen betalen 50 dollarcents per ton waterverplaatsing, behalve transport-, kolen-, hospitaal en aanvullingsschepen voor de marine, die 1.20 dollar per netto-ton verschuldigd zijn.

De meting der schepen zal plaats hebben naar dezelfde regelen, die gelden bij de vaststelling van den netto-inhoud van koopvaardijschepen.

Den staatssecretaris van oorlog is opgedragen de regelen voor het meten van schepen vast te stellen, en al zulke maatregelen te nemen, die noodig zullen zijn om deze proclamatie aan haar doel te doen beantwoorden.

FRANKRIJK.

Een geelboek, betrekking hebbende op de Marokko–onderhandelingen tusschen Frankrijk en Duitschland gevoerd in den zomer van 1911, of korter gezegd, op het Agadir-incident, is dezer dagen verschenen. Het is al niet nieuw meer en de belangstelling in deze moeizame diplomatieke onderhandelingen is thans danig verflauwd. Zooveel andere kwesties boeien thans de aandacht.

Toch heeft dit „geelboek" recht op meerdere attentie. Er wordt veel door verklaard. Heel de Fransche politiek toch in de Agadir–dagen baarde verwondering. Er was geen lijn in te berekenen. Men werkte bij sprongetjes.

Zag men eerst de regeering der republiek een vaste, ferme houding aannemen en met onverzettelijkheid de gedachte eener territoriale compensatie aan Duitschland afwijzen, vrij plotseling wijzigde zich die resoluutheid, in een tijdsverloop van acht-en-veertig uren had men al het fiere vergeten en het afstaan van een gedeelte van den Congo werd beschouwd als iets dat vanzelf spreekt. Wat was er toch gebeurd? Reeds in het najaar van 1911 werd gefluisterd over een ongeoorloofde inmenging van den minister-president Caillaux in de onderhandelingen tusschen den toenmaligen minister van buitenlandsche zaken, de Selves, en den Franschen gezant te Berlijn gevoerd. Bij de debatten in de kamer schenen deze geruchten bevestigd te worden en zij waren voor een groot gedeelte de oorzaak van den val van het ministerie–Caillaux. Echter moest toentertijd minister de Selves als politiek hoofd van Jut fungeeren; terwijl de minister-president Caillaux, nu wel niet met blanke engelen-onschuld, maar dan toch zonder al te veel kleerscheuren, het strijdperk verlaten kon.

Uit het thans verschenen „geelboek" blijkt echter, dat de rollen valsch waren verdeeld. Niet de Selves is de schuldige, waar het resultaat der onderhandelingen voor de Fransche diplomatie zoo magertjes was. De schuldige is Caillaux, die op een wijze, die men moeilijk anders dan grof noemen kan, zich in de zaken mengde en te ruwe handen blijkt te hebben gehad voor het fijne weefsel der internationale politiek. De kapitale fout, die men de Selves verweet, namelijk over den Congo te hebben gesproken, terwijl over Marokko moest worden onderhandeld en aldus den Pruisischen koloniehonger te hebben aangewakkerd, is niet aan hem, doch aan Caillaux te wijten.

Van meet af aan neemt de Selves krachtig stelling. Op 1 Juli seint hij aan den gezant te Londen, Paul Cambon (niet te verwarren met den Berlijnschen gezant Jules Cambon), dat de Fransche regeering misschien genoodzaakt zal zijn, een oorlogschip naar Mogador te zenden en draagt hem op, de Engelsche regeering te polsen, of zij geneigd zou zijn, zulk een actie te steunen. Doch op 4 Juli seint de minister-president Caillaux aan den gezant, alle onderhandelingen met de Engelsche regeering, over het zenden van een oorlogsschip, hetzij naar Agadir, hetzij naar Mongador, te vermijden. In een telegram van 5 Juli protesteert de Selves hiertegen, doch er was niet veel meer aan den toestand te veranderen.

Tot het einde van Juli toe blijft de Selves standvastig iedere territoriale compensatie weigeren. Slechts wil hij in beginsel een herziening der grenzen tusschen Kameroen en den Congo aanvaarden. Doch in begin Augustus is alles plotseling veranderd en de geheele crisis schijnt bezworen. Wat is er geschied?

Een telegram van 3 Augustus, door minister de Selves aan Jules Cambon te Berlijn verzonden, geeft eenige opheldering. „Ik vrees, zoo seint de minister, volgens een brief, welken gij aan den minister-president hebt gericht, dat er van uwen kant eene vergissing in de interpretatie bestaat. Gij beweert, dat gij gemachtigd zijt aan Duitschland den toegang, over land tot den Congo af te staan. Mijne mededeeling van gisteren noodigde u daarentegen uit, mij de pogingen en voorstellen mede te deelen, die gij meent te kunnen aanbieden om op de laatste verklaring van den staatssecretaris (von Kiderlen–Wächter) te antwoorden; ik voegde er aan toe, dat ik u daarna mijne instructies zou doen toekomen.

Ik bevestig u dit telegram; voordat gij mijne instructies ontvangen hebt, kunt gij in niets toestemmen."

De nadruk, welken de minister hier op het woord „mijne" heeft willen leggen, getuigt voor zijne stijgende verbittering tegenover Caillaux. Het was echter onmogelijk, de zaak te redden. Von Kiderlen-Wächter had lont geroken en hield hardnekkig aan den Congo vast. Vandaar het échec der Fransche diplomatie.

Dit alles is in zekeren zin een rehabilitatie voor de Selves, terwijl de verontwaardiging zich feller dan ooit tegen Caillaux keert. Al behoeft men niet zoover te gaan als de „Libre Parole", die van hoogverraad spreekt, zeker is het toch, dat de houding van Caillaux aller zonderlingst en onbegrijpelijk is.

Uit dit „geelboek" blijkt nog eens weer, hoe moeilijk en gespannen de toestand in dien warmen zomer van 1911 geweest is. Op 29 Juli seint de Selves aan den Franschen gezant te St. Petersbur, dat het plicht is, alle mogelijkheden onder de oogen te zien; en — zoo voegt hij er aan toe — „het schijnt mij nuttig, dat gij de keizerlijke regeering hiervan verwittigt." Gezien dit „geelboek", zou men Frankrijk er mede mogen gelukwenschen, dat het niet tot een oorlog gekomen is, waar de regeering der republiek was toevertrouwd aan zulke gegalonneerde prullen, als zetelden in het ministerie-Caillaux, met den minister-president bovenaan het lijstje!

Van den oorlog

is er weinig beslist, duidelijk en belangrijk nieuws.

Alleen komen er bijzonderheden over den val van Saloniki.

De kroonprins van Griekenland die de laatste operaties leidde zond een telegram aan den ministerpresident Venizelos, waarin hij vertelt:

„Vrijdag gedurende den dag en ook 's nachts, trok het Grieksche leger de Wardar over langs de Axios-brug.

„Vrijdagnacht kwamen de algemeene konsuls van Engeland, Frankrijk, Duitschland en Oostenrijk met den bevelhebber van Saloniki en den vertegenwoordiger van Thasim Pacha, den bevelhebber der Turksche strijdmacht van Saloniki, mij te gemoet in het hoofdkwartier te Topsin, om mij voorstellen te doen nopens de overgave van de stad en van het leger. Zij vroegen dat het leger, met de verbintenis, onzijdig te blijven tot het einde van den oorlog, zijne wapens zou mogen behouden.

„Ik weigerde op deze voorstellen in te gaan en stelde als voorwaarde, behalve de overgave der stad, ook de overgave der wapens, met de belofte dat zij bij het einde van den oorlog zouden teruggegeven worden; ik verleende een termijn tot 6 uur 's morgens.

„Om 5 uur 's morgens kwam de bevelhebber van Saloniki, vergezeld van een diplomatiek agent, tegenvoorstellen doen, waarbij in de overgave der wapens werd toegestemd, met uitzondering van 5000 geweren, noodig voor de onderrichting der rekruten. Daar deze voorstellen door mij niet werden aangenomen, keerden beide onderhandelaars terug naar de stad met een nieuwen termijn van twee uren.

„Wijl deze termijn verliep zonder dat zij terugkwamen, gaf ik bevel den opmarsch te beginnen. Op 't oogenblik dat wij ongeveer half vijf 's namiddags de vijandelijke voorposten naderden, zond Thasim Pacha ons een officier met een brief, waarin hij verklaarde, dat onze voorwaarden aangenomen waren.

„Ik liet dientengevolge den opmarsch onzer troepen staken en zond twee officieren om het proces-verbaal op te maken van de uitlevering der wapens en van de overgave der stad, waarvoor onze legers zich op dit oogenblik bevinden".

Den dag waarop de Grieken Saloniki binnentrokken was de feestdag van den H. Dimitrius, patroon der stad. Toen de Grieken binnentrokken luidden de klokken van alle kerken.

De bevolking is zeer gemengd, niet meer dan een derde bestaat uit Turken, verder zijn er veel Grieken, nog meer joden, ook Bulgaren en Serviërs, en van de West-Europeanen vooral veel Franschen.

Het garnizoen dat zich overgaf bleek 25,000 man sterk te wezen, die nu allen Grieksche krijgsgevangenen zijn. Daar de Grieken ook de door Montenegro gevangen genomen Turken te verzorgen kregen, hebben zij een flink aantal dure kostgangers in huis.

Onder die 25000 zullen ook begrepen zijn de Turksche troepen die naar Saloniki waren gevlucht na de inneming van Uskub enz.

Bij Pralop moeten ze nog heftigen tegenstand hebben geboden zoodat de Serviërs zeggen dat deze slag daar met dien bij Koemanovo is gelijk te stellen. Zij zouden daar 2500, de Turken 6000 man aan dooden en gewonden hebben verloren.

Ook nu weer zijn er berichten, waarin de val van Adrianopel als zeer nabijzijnd wordt voorgesteld.

De *Reichspost* spreekt zelfs van „unmittelbar vor der Kapitulation."

De Bulgaren hebben na een bitteren strijd de twee belangrijke stellingen Kartal-Tepe en Papa-Tepe veroverd.

Deze beide stellingen liggen op eene hoogte van 143 meter.

Het was Donderdagnacht dat de Turken daar door de Bulgaarsche artillerie, die onder zoeklichten werkte, uit werden verdreven. Ze lieten 1000 dooden achter en, namen de vlucht in de kleinere forten.

De Bulgaarsche troepen namen daarbij ook de stelling Tsjoermoe. Dzjina en Kaitsjala in, zonder tegenstand van beteekenis te ontmoeten.

De beschieting der overige forten wordt daardoor gemakkelijker gemaakt en de vesting kan elk oogenblik vallen

Er zijn ook nu weer berichten dat ze gevallen *is*, maar zonder voldoende waarborg voor waarheid. De Turken blijven verhalen doen over welgeslaagde bajonetuitvallen van het garnizoen en daarbij veroverden buit.

Het zijn nu intusschen voor een groot deel Servische troepen die daar het belegeringswerk doen, wijl de Bulgaren zooveel mogelijk in de richting Constantinopel zijn getrokken.

HAVEN-NIEUWS.
VAN 14 DEC. – 26 DEC.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Venezuela	J Montero	14 Dec.	Maracaibo	14 Dec.	La Guayra
Oranje Nassau	G. D. Nieman	15 „	New-York	16 „	Amsterdam
Venezuela	J Montero	17 „	La Guayra	17 „	Maracaibo
Caracas	Furst	19 „	La Guayra	19 „	New-York
Maracaibo	G W Goodman	21 „	La Guayra	21 „	Maracaibo
Prins Willem I	N R Nyboer	21 „	Amsterdam	22 „	New-York
Venezuela	J Montero	21 „	Maracaibo	21 „	La Guayra
Venezuela	„	24 „	La Guayra	24 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	26 „	Maracaibo	26 „	New-York
Niederwald	L Schubarth	10 á 11 Dec.	Pto Colombia	12 Dec.	St Thomas
Sachsenwald	H Hintze	14 á 15 „	St Thomas	14 á 15 „	Colon
Manuel Calvo		16 „	Colon	16 „	Europa
La Plata	W Spangerberg	22 á 24 „	Pto Colombia	24 á 26 „	Europa
Cittá de Torino	Poggi	28 „	Genova	28 „	Colon

VAN 6 — 19 DEC.

Schoeners.	Aankomst.	van	Vertrek	naar
Sofia H	9 December	Bonaire	11 Dec	Bonaire
La Preferida	9 „	Maracaibo		
Refugio	9 „	Aruba	11 „	Aruba
Carmita H	9 „	„	11 „	„
Diana V	10 „	Maracaibo	18 „	Aruba
Perla de Ozama				
Juan Luis	11 „	Aruba		
Estelle H	13 „	Bov. Eil.	16 „	Aruba
Camia H		Bonaire		
Emilia H		„		
Victoria H			18 „	Aruba
Cornelia H			13 „	Bonaire
Olinda H	11 „	Barahona	14 „	Sto Domingo
Lord of Avon In			10 „	Pensacola

Victoria Louise Duitsch schoolschip 18 Dec. hier binnengevallen.
Hr. M. ZEELAND wordt Zondag 22 Dec. terugverwacht

Drukker:
B. L. BOGAERS.